

SUDERINTA
Vilniaus Adomo Mickevičiaus
licėjaus tarybos
2023 m. birželio 19 d.
protokolas Nr. P1-2
*(nauja redakcija 2023 m. gruodžio 19 d.
protokolas Nr. P1-4)*

SUDERINTA
Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos direktoriaus
2023 m. rugpjūčio 31 d.
įsakymu Nr. 30-1973/23
*(nauja redakcija 2024 m. sausio 19 d.
įsakymas Nr. 30-110/24)*

PATVIRTINTA
Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus
direktorės 2023 m. rugpjūčio 31 d.
įsakymu Nr. V-76
*(nauja redakcija 2024 m. sausio 23 d.
įsakymas Nr. V-10)*

VILNIAUS ADOMO MICKEVIČIAUS LICĖJAUS 2023–2024 IR 2024–2025 MOKSLO METŲ UGDYMO PLANAS

(ugdymo plano nauja redakcija nuo 2024-01-24 pagal VAML direktorės 2024-01-23 įsakymą Nr. V-10)

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus (toliau – VAML) 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų ugdymo planas (toliau – VAML ugdymo planas) reglamentuoja pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programų kartu su Ekologijos ir aplinkos technologijų ugdymo sampratos elementų įgyvendinimą ir neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymą.

2. VAML ugdymo plano tikslas – apibrėžti pagrindinius reikalavimus ugdymo procesui organizuoti, sudarant galimybes kiekvienam mokiniui siekti asmeninės pažangos ir įgyti mokymuisi visą gyvenimą būtinų kompetencijų.

3. VAML ugdymo plano uždaviniai:

3.1. numatyti gaires VAML ugdymo procesui įgyvendinti ir ugdymą pritaikyti pagal mokinių mokymosi poreikius;

3.2. sudaryti sąlygas mokiniams nuosekliai įgyti ekologijos ir aplinkos technologijų žinių, gebėjimų, reikalingų sprendžiant ekologines problemas bei formuojant atsakingą aktyvaus piliečio požiūrį ir elgesį su aplinka.

4. Vartojamos sąvokos:

4.1. **Dalyko modulis** – apibrėžta, savarankiška ir kryptinga ugdymo programos dalis;

4.2. **Išlyginamoji klasė** – klasė, sudaryta iš mokinių, nutraukusių mokymąsi ar nesimokiusių kai kurių bendrojo ugdymo dalykų;

4.3. **Laikinoji grupė** – mokinių grupė dalykui pagal modulį mokytis, diferencijuotai mokytis dalyko ar mokymosi pagalbai teikti;

4.4. **VAML ugdymo planas** – VAML vykdomų ugdymo programų įgyvendinimo aprašas, parengtas vadovaujantis Bendraisiais ugdymo planais;

4.5. **Pamoka** – pagrindinė nustatytos trukmės nepertraukiamo mokymosi organizavimo forma;

4.6. kitos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

II SKYRIUS UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS MOKSLO METŲ TRUKMĖ IR STRUKTŪRA

5. Mokslo metus sudaro laikas, skirtas mokinių mokymuisi, ir laikas, skirtas mokinių poilsiui – atostogoms. Mokiniamis skiriamos rudens, žiemos (Kalėdų), žiemos, pavasario (Velykų) ir vasaros atostogos.

6. Mokslo metų ugdymo proceso trukmė apibrėžiama ugdymo dienų skaičiumi.

7. Ugdymo proceso trukmė, priklausomai nuo mokinių amžiaus, pagal ugdymo programą nustatoma skirtinga.

8. Ugdymo proceso trukmė dienomis pagal ugdymo programas:

8.1. 2023–2024 mokslo metais:

Klasės	Ugdymo proceso trukmė dienomis	Ugdymo proceso pradžia	Ugdymo proceso pabaiga
1–4	175 d.	2023 m. rugsėjo 1 d.	2024 m. birželio 11 d.
5–8 ir I-II	185 d.		2024 m. birželio 26 d.
III	180 d.		2024 m. birželio 18 d.
IV	170 d.		2024 m. birželio 4 d.

8.2. 2024–2025 mokslo metais:

Klasės	Ugdymo proceso trukmė dienomis	Ugdymo proceso pradžia	Ugdymo proceso pabaiga
1–4	175 d.	2024 m. rugsėjo 2 d.	2025 m. birželio 12 d.
5–8 ir I, II	185 d.		2025 m. birželio 27 d.
III	180 d.		2025 m. birželio 19 d.
IV	170 d.		2025 m. birželio 5 d.

9. Atostogos ugdymo proceso metu:

9.1. 2023–2024 mokslo metais:

Rudens atostogos	2023 m. spalio 30 d. – 2023 m. lapkričio 3 d.
Žiemos (Kalėdų) atostogos	2023 m. gruodžio 27 d. – 2024 m. sausio 5 d.
Žiemos atostogos	2024 m. vasario 19 d. – 2024 m. vasario 23 d.
Pavasario (Velykų) atostogos	2024 m. balandžio 2 d. – 2024 m. balandžio 5 d.

9.2. 2024–2025 mokslo metais:

Rudens atostogos	2024 m. spalio 28 d. – 2024 m. spalio 31 d.
Žiemos (Kalėdų) atostogos	2024 m. gruodžio 27 d. – 2025 m. sausio 8 d.
Žiemos atostogos	2025 m. vasario 17 d. – 2025 m. vasario 21 d.
Pavasario (Velykų) atostogos	2025 m. balandžio 22 d. – 2025 m. balandžio 25 d.

9.3. pasibaigus nustatytos trukmės ugdymo procesui skiriamos vasaros atostogos:

9.3.1. 2023–2024 mokslo metais:

1–4 kl.	2024 m. birželio 12 d. – 2024 m. rugpjūčio 31 d.
5–8, I-II gimn. kl.	2024 m. birželio 27 d. – 2024 m. rugpjūčio 31 d.
III kl.	2024 m. birželio 19 d. – 2024 m. rugpjūčio 31 d.
IV kl.	brandos egzaminų sesijos pabaiga – 2024 m. rugpjūčio 31 d.

9.3.2. 2024–2025 mokslo metais:

1–4 kl.	2025 m. birželio 13 d. – 2025 m. rugpjūčio 31 d.
5–8, I-II gimn. kl.	2025 m. birželio 28 d. – 2025 m. rugpjūčio 31 d.
III kl.	2025 m. birželio 20 d. – 2025 m. rugpjūčio 31 d.
IV kl.	Brandos egzaminų sesijos pabaiga – 2025 m. rugpjūčio 31 d.

10. Ugdymo procesas skirstomas į pusmečius:

10.1. 2023–2024 mokslo metais:

	pradžia	pabaiga
I pusmetis	2023 m. rugsėjo 1 d.	2024 m. sausio 31 d.
II pusmetis	2024 m. vasario 1 d.	ugdymo proceso pabaiga

10.2. 2024–2025 mokslo metais:

	pradžia	pabaiga
I pusmetis	2024 m. rugsėjo 2 d.	2025 m. sausio 31 d.
II pusmetis	2025 m. vasario 3 d.	ugdymo proceso pabaiga

11. Jeigu mokinių atostogų metu yra numatytas brandos egzaminas ar jo dalis, tarpinis patikrinimas, atostogų dienos, per kurias mokinyms laiko brandos egzaminą ar jo dalį, tarpinį patikrinimą, perkeliamos į artimiausias ugdymo dienas.

12. Neformaliojo vaikų švietimo programos per mokinių atostogas gali būti vykdomos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos (dalyvių susirinkimo) nustatyta tvarka ir pagal nustatytą tvarkaraštį.

ANTRASIS SKIRSNIS UGDYMO PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS IR UGDYMO ORGANIZAVIMAS

13. Ugdymo savaitė yra 5 darbo dienų mokymosi periodas, cikliška besikartojantis ugdymo procese, išskyrus tuos atvejus, kai mokiniams VAML vadovo įsakymu laisvomis nuo ugdymo dienomis organizuojamas ugdymo procesas (vyksta į ekskursijas, išvykas ar vykdomos kitokios ugdymo veiklos). Šios ugdymo dienos yra įskaitomos į mokinio ugdymo dienų skaičių, nustatytą mokslo metams.

Punkto pakeitimai:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

14. VAML ugdymo plane numatomas ugdymo proceso organizavimas 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metais:

14.1. 2023–2024 mokslo metais įgyvendinamos:

14.1.1. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (toliau – 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos), 1, 3, 5, 7, 9 klasėse ir I, III gimnazijos klasėse;

14.1.2. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 „Dėl Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (toliau – kartu 2008 m. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos, o kiekviena atskirai – 2008 m. Pradinio ugdymo bendrosios programos, 2008 m. Pagrindinio ugdymo bendrosios programos), 2, 4, 6, 8, 10 klasėse ir II gimnazijos klasėse;

14.1.3. Chemijos bendroji programa, nurodyta 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų 24 priede, ir Fizikos bendroji programa, nurodyta 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų 25 priede 8 klasėje.

14.1.4. Vidurinio ugdymo bendrosios programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 „Dėl Vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (toliau – 2011 m. Vidurinio ugdymo bendrosios programos), IV gimnazijos klasėse, išskyrus mokant lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros. IV gimnazijos klasėse lenkų tautinės mažumos kalbos ir literatūros mokoma pagal Lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros bendrąją programą, nurodytą 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų 4 priede (toliau – Lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros bendroji programa);

14.2. 2024–2025 mokslo metais įgyvendinamos 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos visose klasėse.

15. 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų įgyvendinimas grindžiamas viso mokyklos personalo dalyvavimu ir remiasi ciklišku planavimo, įgyvendinimo ir refleksijos principu:

15.1. VAML užtikrina ugdymo turinio perimamumą ir nuoseklumą tarp 2008 m. Pradinio, pagrindinio bendrųjų programų, 2011 m. Vidurinio ugdymo bendrųjų programų ir 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų, siekdamas, kad mokinių mokymosi procese neliktų mokymosi spragų dėl bendrųjų programų kaitos;

15.2. pradėdamas įgyvendinti mokymosi turinį, VAML supažindina mokinius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su dalykų mokymosi turinio pasikeitimais, informuoja apie mokinių pasiekimų vertinimo kaitą;

15.3. mokytojai, įvertinę dalyko mokymosi turinio pasikeitimus, ugdymo procese kompensuoja mokymosi turinio trūkstamas temas. Jeigu klasėje yra iš skirtingų mokyklų atvykę mokiniai, kurie gali būti mokėsi pagal skirtingą dalykų mokymosi turinį. Tokiu atveju mokiniams skiriama individuali mokymosi pagalba;

15.4. 2022 m. Pradinio, pagrindinio ugdymo bendrųjų programų dalykų mokymosi turinys pateikiamas, apimant 70 proc. Bendruosiuose ugdymo planuose dalykui numatytų metinių pamokų. Likusias pamokas mokytojas gali užpildyti mokytojo pasirinktu mokymosi turiniu, skirti laiko mokinių žinioms ir gebėjimams įtvirtinti, bendrųjų programų skirtumams likviduoti, integruojamosioms pamokoms ir pan. VAML susitarta dėl mokymosi turinio pasirinkimo principų, įgyvendinimo nuostatų ir derinimo su kitais toje klasėje ar gretimose klasėse dirbančiais mokytojais, atsižvelgiant į mokinių mokymosi poreikius.

16. VAML nuostatuose įteisintas mokymas lenkų kalba ir ugdymo proceso vykdymas lenkų kalba, todėl:

16.1. pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programos vykdomos dvikalbio ugdymo būdu. Lietuvių kalba pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose – per tas pamokas, kai einamos ugdymo programos temos iš Lietuvos istorijos ir geografijos, pasaulio pažinimo, mokoma pilietiškumo pagrindų;

16.2. antrosios užsienio kalbos mokymas nėra privalomas. Mokiniams pageidaujant, VAML sudaro sąlygas pasirinkti ir mokytis antrosios užsienio kalbos. Jai mokytis skiriamos mokinio ugdymo poreikiams ir mokymosi pagalbai teikti skirtos pamokos.

17. VAML, įgyvendinant pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo turinį:

17.1. anglų kalbos yra mokoma kaip pirmosios užsienio kalbos;

17.2. be privalomojo ugdymo turinio dalykų siūlo mokiniams rinktis mokymosi poreikius atitinkančius:

17.2.1. astronomijos, ekonomikos, etninės kultūros, informacinių technologijų, menų istorijos, rusų kalbos, pasirenkamuosius dalykus;

17.2.2. akademinio rašymo anglų kalba, aplinkos bioindikacijos, duomenų tyrybos, ekologijos ir chemijos, Lenkijos istorijos, lenkų kalbos rašybos, lietuvių kalbos rašybos, žmogaus buities chemijos, žmogaus ekologijos, dalykų modulius;

17.3. siūlo šokio ansamblio, teatro studijos, dainavimo studijos, dailės, anglų kalbos, sporto, ekologijos (“Bioindikatoriai”, “Chemija buityje”) neformaliojo švietimo programas. Šios veiklos įgyvendinamos per neformaliajam vaikų švietimui skirtas valandas, numatytas VAML ugdymo plano 36, 40, 41, 48, 53 punktuose. Minimalus mokinių skaičių neformaliojo vaikų švietimo grupėje yra septyni. Neformaliojo vaikų švietimo programose dalyvaujantys mokiniai žymimi Mokinių registre;

17.4. ekologijos ir aplinkos technologijų ugdymo sampratos elementus integruoja į gamtos mokslų, technologijų, socialinių mokslų, kalbų, tikybos pamokas, klasės valandėles, neformalųjį švietimą;

17.5. VAML yra mokyklų stiprinančių sveikatą tinko nariu ir vykdo Sveikatos stiprinimo programą;

17.6. pradinių klasių mokiniams sudaroma galimybė dalyvauti prevencinėje programoje “Antrasis žingsnis” programoje; 5–8, I–IV gimnazijos klasių mokiniams sudaroma galimybė dalyvauti prevencinėje programoje „ATSPARUMAS“.

18. 2023-2024 mokslo metais:

18.1. Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos temos integruojamos į 2, 4, 6, 8 II ir IV klasių dorinio ugdymo, gimtosios kalbos, biologijos pamokas, klasės valandėles neformalųjį ugdymą;

18.2. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programos temos integruojamos į 2, 4, 6, 8 II ir IV klasių biologijos, chemijos, dorinio ugdymo ir klasės valandėles;

18.3. kiekvienas 2 ir 4 klasių kl. mokinys dalyvauja “Antrasis žingsnis” programoje; kiekvienas 6, 8, II ir IV gimnazijos klasių mokinys nuolat dalyvauja ilgalaikėje prevencinėje programoje „ATSPARUMAS“. Prevencinė programa įgyvendinama klasės valandėlės metu;

18.4. Žmogaus saugos bendrosios programos temos integruojamos į 2 ir 4 klasių dorinio ugdymo, pasaulio pažinimo, dailės ir technologijų, kūno kultūros pamokas;

18.5. Ugdymo karjerai programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. V-72, temos integruojamos į 2, 4, 6, 8, II ir IV klasių gimtosios, lietuvių, užsienio kalbų, istorijos, psichologijos, ekonomikos, matematikos, geografijos, biologijos, chemijos, fizikos pamokas, klasės valandėles, neformalųjį ugdymą.

19. VAML ugdymo procese:

19.1. mokinių daroma individuali pažanga ir pasiekimai stebima ir vertinama vadovaujantis Vilniaus Adomo Mickevičiaus mokinių pasiekimų vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu;

19.2. mokinių mokymosi krūviai, atsiskaitomųjų darbų atlikimo dažnumas ir trukmės, užduočių, skiriamų atlikti namuose tikslingumo, trukmės ir diferencijavimas reguliuojami vadovaujantis VAML Mokymosi krūvio reguliavimo tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu;

19.3. pirmos klasės mokiniams skiriamas 2 mėnesių adaptacinis laikotarpis. Naujai atvykusiems į 2-8 ir I-IV gimnazijos klase mokiniams skiriamas 3 savaitių adaptacinis laikotarpis. Adaptacijos laikotarpiu stebima individuali pažanga, mokinių pasiekimai ir pažanga pažymiais nevertinami.

20. Mokinio atleidimas nuo dalies pamokų lankymo tų dalykų, kurių jis mokosi pagal neformaliojo vaikų švietimo programas, taip pat formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas (muzikos, dailės, menų, sporto ir kitas), bei kitais galimais atvejais, kai mokinys yra nacionalinių ar tarptautinių olimpiadų, konkursų einamaisiais mokslo metais prizinės vietos laimėtojas, organizuojamas vadovaujantis VAML ugdymo plano 3 priedu.

21. Mokymosi pagalba ugdymo procese teikiama kiekvienam mokiniui, kuriam ji reikalinga. Mokymosi pagalba teikiama vadovaujantis Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus mokymosi pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu. Už mokymosi pagalbos teikimo organizavimą atsakingas Vaiko gerovės komisijos pirmininkas.

22. VAML priimdamas sprendimus mokymui diferencijuoti ir individualizuoti vadovaujasi Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus Mokinio individualaus ugdymo plano sudarymo tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu.

23. Atsižvelgiant į VAML skirtas lėšas bei į Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 679 „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, klasės dalijamos mokymui diferencijuoti ir individualizuoti į laikinąsias grupes:

23.1. doriniam ugdymui, jeigu tos pačios klasės mokiniai yra pasirinkę ir tikyba, ir etika;

23.2. informatikos, informacinių technologijų ir technologijų dalykams mokytis, atsižvelgiant į darbo vietų kabinetuose skaičių;

23.3. lietuvių kalbai ir literatūrai, jei pagal pradinio ugdymo programą klasėje mokosi ne mažiau kaip 18 mokinių, pagal pagrindinio ugdymo programą - klasėje esant ne mažiau kaip 21 mokiniui;

23.4. užsienio kalboms, jei klasėje mokosi ne mažiau kaip 20 mokinių pradinio ugdymo programoje, ne mažiau kaip 21 mokinys – pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose;

23.5. vidurinio ugdymo dalykų programų įgyvendinimo procesui diferencijuoti ne mažiau kaip 5 mokiniai.

24. VAML ugdymo plane pamokų, skiriamų 1-8 ir I-II gimnazijos klasių mokinių mokymosi poreikiams tenkinti ir mokymosi pagalbai teikti skiriamos:

24.1. konsultacijoms pagal mokinių poreikį ir mokinio mokytojo siūlymus organizuoti;

24.2. papildomoms pamokoms dalyko mokymosi turiniui įgyvendinti;

24.3. projektinei veiklai organizuoti;

24.4. gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos integruotoms, praktinėms ir kūrybiškoms veikloms (toliau – STEAM) atviros priegios STEAM centruose organizuoti.

25. Ugdymo procesas organizuojamas ne tik mokykloje, bet ir kitose mokytojo numatytose aplinkose, aktualesiose mokinių kompetencijoms ugdyti, kurios mokyklos vadovo įsakymu gali būti organizuojamos laisvomis nuo ugdymo dienomis ar pasibaigus dienos ugdymo procesui. Pavyzdžiui, išvyka į teatrą (spektaklio stebėjimas), muziejų ar kita su mokymosi turiniu susijusi veikla, organizuojama ne mokykloje, sudaromos sąlygos mokiniams giliau suprasti supantį pasaulį, autentiškomis sąlygomis išbandyti realius sprendimus.

Punkto pakeitimai:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

26. Patyriminė ir tiriamoji veikla VAML organizuojama per visus mokslo metus. Ji įgyvendinama atsižvelgiant į bendrosiose programose numatytą dalykų turinį, mokinių amžių, klasių auklėtojų veikloje ir brandos egzaminų sesijos metu. VAML dalykų metodinių grupių mokytojų organizuojamos 5 edukacinės patyriminio ugdymo dienos.

26. Integruoto turinio pilietiškumo ir gynybos įgūdžių formavimo veiklai (toliau – integruota ugdymo veikla) skiriamos 3 ugdymo dienos (nuosekliai viena po kitos) per mokslo metus. Integruota ugdymo veikla vykdoma Lietuvos šaulių sąjungos.

27. VAML ugdymo programų įgyvendinimą papildo tradiciniais renginiais ir veiklomis:

Veikla *	2023–2024 mokslo metai	2024-2025 mokslo metai
Mokslo ir žinių diena	2023 m. rugsėjo 1 d.	2024 rugsėjo 2 d.
Grįžimo į mokyklą diena	2023 m. rugsėjo 2 d.	2024 rugsėjo 3 d.
Gimtosios ir užsienio kalbų patyriminių veiklų diena	2023 m. rugsėjo 26 d.	2024 m. rugsėjo 26 d.
Integruota ugdymo veikla I gimn. klasėms	2023 m. spalio mėn.	2024 m. spalio mėn.
Karjeros diena	2023 m. spalio 27 d.	2023 m. spalio 25 d.
Dalykų mokytojai konsultuoja tėvus	2023 m. lapkričio mėn. 2024 m. balandžio mėn.	2023 m. lapkričio mėn. 2024 m. balandžio mėn.
Kalėdų tradicijos diena	2023 m. gruodžio 22 d.	2024 m. gruodžio 23 d.
Vilniaus diena	2024 m. sausio 25 d.	2025 m. sausio 24 d.
Šimtadienis	2024 m. vasario 2 d.	2025 m. vasario 7 d.
Socialinio ir dorinio ugdymo patyriminių veiklų diena	2024 m. vasario 15 d.	2025 m. vasario 13 d.
Lietuvių kalbos patyriminių veiklų diena	2024 m. kovo 6 d.	2025 m. kovo 6 d.
Matematikos, informatikos, gamtos ir technologijų ugdymo patyriminių veiklų diena	2024 m. kovo 14 d.	2025 m. kovo 14 d.
Ekskursijų diena	2024 m. gegužės 31 d.	2025 m. gegužės 30 d.
Fizinio ir meninio ugdymo patyriminių veiklų diena	2024 m. birželio mėn.	2025 m. birželio mėn.

Pastaba:

*veiklos ir veiklų datos gali keistis.

28. VAML suteikia laisvą nuo pamokų laiką pasiruošti dalyvauti ir dalyvaujant miesto, šalies ir tarptautinėse olimpiadose, varžybose. Šis laikas yra įskaitomas į mokinio ugdymosi dienų skaičių.

29. VAML sudaro galimybes mokiniams kiekvieną dieną - prieš pamokas ir tarp pamokų - užsiimti fiziškai aktyvia veikla. Organizuojamos šokio pertraukos, stalo teniso varžybos.

30. Mokymosi pagalbos teikimas mokiniui nepasiekus patenkinamo pasiekimų lygmens Pasiekimų patikrinimuose:

30.1. mokiniui, įgijusiam pradinį ar pagrindinį išsilavinimą arba baigusiam pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį ir nepasiekusiam patenkinamo pasiekimų lygmens dalyvaujant nacionaliniuose mokinių pasiekimų patikrinimuose ar pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose (toliau – Pasiekimų patikrinimas) (toliau – Pasiekimų patikrinimas) ir nepasiekusiam vertinto dalyko patenkinamo pasiekimų lygmens, sudaromas individualių mokymosi pasiekimų gerinimo planas ir skiriama reikalinga mokymosi pagalba;

30.2. jei mokinsys Pasiekimų patikrinimų metu nepasiekė kelių vertintų dalykų patenkinamo pasiekimų lygmens, reikalinga mokymosi pagalba skiriama kiekvienam dalykui atskirai;

30.3. reikiama mokymosi pagalba teikiama VMSA direktoriaus nustatyta tvarka.

31. Mokinių mokymas namie organizuojamas vadovaujantis Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus Mokinių mokymo namie organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu, parengtu vadovaujantis Mokinių mokymo stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ir namuose organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2012 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. V-1405 „Dėl mokinių mokymo stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ir namuose organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir „Mokymosi formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašu“.

32. Užsieniečių ir grįžusių ar atvykusių Lietuvos pileičių ugdymas organizuojamas vadovaujantis VAML ugdymo plano 2 priedu.

33. Ugdymo organizavimas grupine mokymosi forma nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu ir kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu:

33.1. nuotolinio mokymo proceso organizavimo būdas yra įteisintas VAML nuostatose (VMST 2018 m. gegužės 23 d. sprendimas Nr. 1 – 1557) ir vykdomas vadovaujantis Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus ugdymo proceso organizavimo nuotoliniu būdu tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu;

33.2. 2023-2024 ir 2024-2025 m. m. 5 – 8 kl. ir I – IV klasių mokiniams ugdymo procesas nuotoliniu būdu organizuojamas VAML organizuojamų ir vykdomų patalpose tarpinių patikrinimų ir brandos egzaminų dienomis;

33.3. esant karantinui, ekstremaliai situacijai, ekstremaliajam įvykiui ar įvykiui (ekstremali temperatūra, gaisras, potvynis, pūga ir kt.), keliančiam pavojų mokinių sveikatai ir gyvybei, vykstant remonto darbams;

33.3.1. ekstremali temperatūra VAML ir gyvenamojoje teritorijoje:

33.3.1.1. minus 20 °C ar žemesnė – 1–4 ir 5 klasių mokiniams;

33.3.1.2. minus 25 °C ar žemesnė – 6–8, I–IV gimnazijos klasių mokiniams;

33.3.1.3. 30 °C ar aukštesnė – 1–8, I–IV gimnazijos klasių mokiniams.

34. Mokiniui, besimokančiam pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, privaloma atlikti socialinę-pilietinę veiklą. Veikla organizuojama vadovaujantis VAML ugdymo plano 1 priedu.

III SKYRIUS PRADINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS PAMOKŲ SKAIČIUS PRADINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMUI

35. Pamokų skaičius 2008 m. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosioms programoms ir 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programoms įgyvendinti per mokslo metus ir per savaitę:

35.1. 2023–2024 mokslo metais 1 ir 3 klasėse:

Dalykai	Klasė	
	1a	3a
Dorinis ugdymas		
Tikyba/etika	1	1
Kalbinis ugdymas		
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	7	7
Lietuvių kalba ir literatūra	5	5
Užsienio kalba (anglų)	-	2
Visuomeninis ugdymas		
Visuomeninis ugdymas	1	1

Matematinis ugdymas, gamtamokslinis ir technologinis ugdymas		
Gamtos mokslai	1	1
Matematika	4	5
Technologijos	1	1
Meninis ugdymas		
Dailė	1	1
Muzika	2	2
Teatras	1	1
Fizinis ir sveikatos ugdymas		
Fizinis ugdymas	3	3
Gyvenimo įgūdžiai**	**	**
Informatika**	**	**
Etninė kultūra**	**	**
Pamokų skaičius mokiniui per savaitę	27	30
Pamokų skaičius mokiniui per metus	945	1050
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per savaitę	0	0
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per metus	0	0
Neformalusis švietimas per metus	140	
** integruojama į kitus mokomuosius dalykus		

35.2. 2023–2024 mokslo metais 2 ir 4 klasėse

Dalykai	Klasė	
	2a	4a
Dorinis ugdymas		
Tikyba/etika	1	1
Kalbinis ugdymas		
Gimtoji kalba (lenkų)	7	7
Lietuvių kalba	4	5
Užsienio kalba (anglų)	2	2
Matematinis ugdymas, gamtamokslinis ir technologinis ugdymas		
Pasaulio pažinimas	2	2
Matematika	5	5
Meninis ugdymas		
Dailė ir technologijos	2	1
Muzika	2	2
Teatras	1	1

Fizinis ir sveikatos ugdymas		
Fizinis ugdymas	3	3
Informatika**	**	**
Etninė kultūra**	**	**
Žmogaus saugos	**	**
Pamokų skaičius mokiniui per savaitę	29	29
Pamokų skaičius mokiniui per metus	1015	1015
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per savaitę	1	1
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per metus	35	35
Neformalusis švietimas per metus	140	
** integruojama į kitus mokomuosius dalykus		

35.3. 2024–2025 mokslo metais 1-4 klasėse

Dalykai	Klasė			
	1a	2a	3a	4a
Dorinis ugdymas				
Tikyba/etika	1	1	1	1
Kalbinis ugdymas				
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	7	7	7	7
Lietuvių kalba ir literatūra	5	5	5	5
Užsienio kalba (anglų)	-	2	2	2
Visuomeninis ugdymas				
Visuomeninis ugdymas	1	1	1	1
Matematinis ugdymas, gamtamokslinis ir technologinis ugdymas				
Gamtos mokslai	1	1	1	1
Matematika	4	5	5	5
Technologijos	1	1	1	1
Meninis ugdymas				
Dailė	1	1	1	1
Muzika	2	2	2	1
Teatras	1	1	1	1
Fizinis ir sveikatos ugdymas				
Fizinis ugdymas	3	3	3	3
Gyvenimo įgūdžiai**	**	**	**	**
Informatika**	**	**	**	**
Etninė kultūra**	**	**	**	**

Pamokų skaičius mokiniui per savaitę	27	29	30	29
Pamokų skaičius mokiniui per metus	945	1015	1050	1015
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per savaitę	0	1	0	1
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per metus	0	35	0	35
Neformalusis švietimas	140		140	
** integruojama į kitus mokomuosius dalykus				

ANTRASIS SKIRSNIS PRADINIO UGDYMO PROGRAMOS ORGANIZAVIMO YPATUMAI

36. Pradinio ugdymo programos dalykų turinio įgyvendinimo ypatumai:

36.1. dorinis ugdymas:

36.1.1. mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) kasmet parenka mokiniui vieną iš dorinio ugdymo dalykų: etiką arba katalikų tikybą;

36.1.2. negalint užtikrinti mokinių ar jų tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidaujamos tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos mokymo, mokiniui įskaitomas tikybos mokymas kitoje tikybos mokymo grupėje;

36.1.3. dorinio ugdymo dalyką mokiniui galima keisti VAML nustatyta tvarka;

36.2. antraisiais Pradinio ugdymo programos metais pradedama mokyti pirmosios užsienio kalbos - anglų kalbos;

36.3. socialinis / visuomeninis ir gamtamokslinis ugdymas:

36.3.1. 2023-2024 mokslo metais 2 ir 4 klasėse socialiniam ir gamtamoksliniam ugdymui skiriama po pusę pasaulio pažinimo dalykui skirtą ugdymo laiką. Praktinei patyriminei veiklai skiriama ne mažiau kaip viena ketvirtoji laiko;

36.3.2. 2023-2024 mokslo metais 1 ir 3 klasėse visuomeninis ugdymas ir gamtos mokslai įgyvendinami atsižvelgiant į bendrųjų programų nuostatas, gamtos mokslų pamokas praplečiant tyrinėjimo veikla;

36.4. fizinis ugdymas:

36.4.1. specialiosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokiniai dalyvauja ugdymo veiklose su pagrindine grupe, bet pratimai ir krūvis jiems skiriami pagal gydytojo rekomendacijas arba vaiko tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu mokiniai gali lankyti sveikatos grupes ne mokykloje;

36.5. meninis ugdymas (dailė ir technologijos, muzika, teatras):

36.5.1. 2023–2024 mokslo metais 2 ir 4 klasėse muzikos programai įgyvendinti skiriama 2 valandas per savaitę, dailės ir technologijų programai įgyvendinti skiriama 2 valandas per savaitę, iš jų – technologiniam ugdymui 30 proc. dailės ir technologijų dalykui skiriamo laiko;

36.6. teatro programai įgyvendinti skiriama 1 valanda per savaitę;

36.7. informacinės technologijos / informatika:

36.7.1. skaitmeninei mokinių kompetencijai ugdyti per visus dalykus ugdymo procese naudojamos šiuolaikinės skaitmeninės technologijos;

36.7.2. integruotai ar atskira informatikos / informacinių technologijų pamoka (ją skiriant iš pamokų, skirtų mokinių ugdymosi poreikiams tenkinti) ugdomas mokinių informatinis mąstymas, mokoma kūrybiško ir atsakingo šiuolaikinių technologijų naudojimo, saugaus ir atsakingo elgesio skaitmeninėje aplinkoje, skaitmeninio turinio kūrimo, įgyvendinama Informatikos bendroji programa;

36.8. etninės kultūros bendroji programa įgyvendinama integruojant temas į lietuvių kalbos ir literatūros, muzikos, dailės pamokas, klasių valandėles, neformalųjį švietimą;

36.9. gyvenimo įgūdžių bendroji programa 2023–2024 mokslo metais 1 ir 3 klasėse, o 2024–2025 mokslo metais 1–4 klasėse įgyvendinama integruojant temas į gamtos mokslų, pasaulio pažinimo, fizinio ugdymo pamokas.

37. Mokiniais sudaromos sąlygos pasirinkti jų poreikius atliepiančias neformaliojo vaikų švietimo programas (šokio ansamblio, teatro studijos, dainavimo studijos, dailės, anglų kalbos, sporto, ekologijos).

IV SKYRIUS PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS PAMOKŲ SKAIČIUS PAGRINDINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMUI

38. Pamokų skaičius skirtas įgyvendinti 2008 m. Pagrindinio ugdymo bendrosioms programoms įgyvendinti 6, 8 ir II gimnazijos klasėse, grupinio mokymosi forma kasdieniu ir nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu 2023 – 2024 mokslo metais:

Dalykai	Klasė					
	6a	6b	8a	8b	IIa	IIb
Dorinis ugdymas						
Tikyba arba etika	1	1	1	1	1	1
Kalbos						
Lietuvių kalba ir literatūra	5	5	5	5	5	5
Gimtoji kalba (lenkų)	5	5	5	5	4	4
Užsienio kalba (anglų)	3	3	3	3	3	3
Matematika ir informacinės technologijos						
Matematika	4	4	4	4	4	4
Informacinės technologijos	1	1	-	-	1	1
Gamtamokslinis ugdymas						
Gamta ir žmogus	2	2				
Biologija	-	-	1	1	1	1
Chemija	-	-	2	2	2	2
Fizika	-	-	2	2	2	2
Socialinis ugdymas						
Istorija	2	2	2	2	2	2
Pilietiškumo pagrindai	-	-	-	-	1	1
Socialinė-pilietinė veikla	10	10	10	10	10	10
Geografija	2	2	2	2	1	1
Ekonomika ir verslumas	-	-	-	-	-	-
Meninis ugdymas						
Dailė	1	1	1	1	1	1
Muzika	1	1	1	1	1	1
Technologijos, fizinis ugdymas, žmogaus sauga						
Technologijos	2	2	1	1	2	2
Fizinis ugdymas	3	3	3	3	2	2
Žmogaus sauga	1	1	1	1	0.5*	0.5*

Projektinė veikla	-	-	-	-	37	
iš viso	33	33	34	34	33	33
Minimalus pamokų skaičius mokiniui per savaitę	32	32	34	34	33	33
Minimalus pamokų skaičius mokiniui per mokslo metus	1184	1184	1258	1258	1221	1221
Pamokų, skirtų mokinių ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per savaitę	3	3	3	3	5	5
Neformalusis švietimas per metus	259				148	
* integruojama į ugdymo turinį						

39. Pamokų skaičius skirtas įgyvendinti 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosioms programoms grupinio mokymosi forma kasdieniu ir nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu:

39.1. 2023–2024 mokslo metais 5, 7 ir I gimnazijos klasėse:

Dalykai	Klasė					
	5a	5b	7a	7b	Ia	Ib
Dorinis ugdymas						
Tikyba/etika	1	1	1	1	1	1
Kalbinis ugdymas						
Lietuvių kalba ir literatūra	5	5	5	5	4	4
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	5	5	5	5	4	4
Užsienio kalba (anglų)	3	3	3	3	3	3
Matematinis ugdymas, gamtamokslinis ir technologinis ugdymas						
Matematika	4	4	4	4	4	4
Informatika	1	1	1	1	1	1
Gamtos mokslai *	2	2	-	-	-	-
Biologija	-	-	2	2	2	2
Chemija	-	-	-	-	2	2
Fizika	-	-	1	1	2	2
Technologijos	2	2	2	2	1	1
Visuomeninis ugdymas						
Etninė kultūra **						
Istorija	2	2	2	2	2	2
Geografija	-	-	2	2	2	2
Pilietiško pagrindai	-	-	-	-	1	1
Meninis ugdymas						
Dailė	1	1	1	1	1	1
Muzika	1	1	1	1	1	1
Fizinis ir sveikatos ugdymas						
Fizinis ugdymas	3	3	3	3	2	2
Gyvenimo įgūdžiai***	1	1	1	1	0,5	0,5
Socialinė-pilietinė veikla	20	20	20	20	20	20
Projektinė veikla	37					
Pamokų skaičius mokiniui per savaitę	31	31	34	34	33	33
Pamokų skaičius mokiniui per metus	1147	1147	1258	1258	1221	1221

Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per metus	111	111	111	111	111	111	111	111
Neformalusis ugdymas	518							
* gamtos mokslų programą galima rinktis 5-8 klasėse arba 5-6 klasėse ** įgyvendinama integruojant į lietuvių kalbos ir literatūros, gimtosios kalbos, muzikos, dailės dalykų turinį pamokas, klasių valandėles, neformalųjį švietimą *** I gimn. kl. integruojama į mokymosi turinį								

39.2.2. I-II gimnazijos klasėse:

Dalykai	Klasė			
	Ia	Ib	IIa	IIb
Dorinis ugdymas				
Tikyba/etika	1	1	1	1
Kalbinis ugdymas				
Lietuvių kalba ir literatūra	4	4	5	5
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	4	4	4	4
Užsienio kalba (1-oji anglų)	3	3	3	3
Matematinis ugdymas, gamtamokslinis ir technologinis ugdymas				
Matematika	4	4	4	4
Informatika	1	1	1	1
Biologija	2	2	1	1
Chemija	2	2	2	2
Fizika	2	2	2	2
Technologijos	1	1	1,5	1,5
Visuomeninis ugdymas				
Etninė kultūra *				
Istorija	2	2	2	2
Geografija	2	2	1	1
Ekonomika ir verslumas	-	-	1	1
Pilietiškumo pagrindai	1	1	1	1
Meninis ugdymas				
Dailė	1	1	1	1
Muzika	1	1	1	1
Fizinis ir sveikatos ugdymas				
Fizinis ugdymas	2	2	2	2
Gyvenimo įgūdžiai**	0,5	0,5	0,5	0,5
Socialinė-pilietinė veikla	20	20	20	20
Projektinė veikla	37		37	
Pamokų skaičius mokiniui per savaitę	34,5	34,5	34	34
Pamokų skaičius mokiniui per metus	1147	1147	1258	1258
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per metus	259	259	259	259
Neformalusis ugdymas	296			
* įgyvendinama integruojant į lietuvių kalbos ir literatūros, gimtosios kalbos, muzikos, dailės dalykų turinį pamokas, klasių valandėles, neformalųjį švietimą ** įgyvendinama integruojant į dalykų turinį				

ANTRASIS SKIRSNIS PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMOS ORGANIZAVIMO YPATUMAI

40. Mokiniai, besimokančiam pagal pagrindinio ugdymo programą, privaloma atlikti socialinę-pilietinę veiklą, kurios trukmė:

40.1. 2023–2024 mokslo metais:

40.1.1. 6, 8, II gimnazijos klasių mokiniams ne mažiau kaip 10 valandų;

40.1.2. 5, 7, I gimnazijos klasių mokiniams ne mažiau kaip 20 valandų

40.2. 2024-2025 mokslo metais 5–8, I-II gimnazijų klasių mokiniams, privalomos socialinės-pilietinės veiklos atlikimo trukmė ne mažesnė kaip 20 valandų.

41. Socialinė-pilietinė veikla organizuojama vadovaujantis VAML ugdymo plano 1 priedu.

42. VAML, įgyvendindamas pagrindinio ugdymo programą sudaro galimybes atlikti projektines veiklas. I–II gimnazijos klasių mokiniai gali pasirinkti ir atlikti mokslo metų trukmės projektinį darbą. Projektiniam darbui atlikti skiriama iki 37 pamokų, panaudojant mokinio poreikiams tenkinti ir mokymosi pagalbai teikti ir neformaliojo vaikų švietimo valandas.

43. Mokymosi turinio įgyvendinimo organizavimas:

43.1. dorinis ugdymas (etika arba tikyba):

43.1.1. mokiniui iki 14 metų vieną iš dorinio ugdymo dalykų: etiką arba katalikų tikybą parenka mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai), o nuo 14 metų mokinys savarankiškai renkasi pats;

43.1.2. negalint užtikrinti mokinių ar jų tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidaujamos tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos mokymo, mokiniui įskaitomas tikybos mokymas sekmadieninėje mokykloje ar kitoje tikybos mokymo grupėje;

43.1.3. dorinio ugdymo dalyką mokiniui galima keisti mokyklos nustatyta tvarka.

43.2. užsienio kalba:

43.2.1. pagal pradinio ugdymo programą pradėtą mokytis pirmąją anglų kalbą mokinys tęsia pagrindinio ugdymo programoje kaip pirmąją užsienio kalbą iki pagrindinio ugdymo programos pabaigos;

43.2.2. VAML antrosios užsienio kalbos mokymas nėra privalomas;

43.2.3. keisti užsienio kalbą, nebaigus pagrindinio ugdymo programos, leidžiama Bendrųjų ugdymo planų 97.2.7.1-97.2.7.3 punktuose numatytais atvejais;

43.2.4. iš užsienio atvykę mokiniai gimtosios kalbos gali mokytis kaip antrosios užsienio kalbos, jei VAML turi galimybę šios kalbos mokytis;

43.2.5. jei mokinys yra baigęs tarptautinės bendrojo ugdymo programos dalį ar visą programą ir mokykla nustato, kad jo vienos užsienio kalbos pasiekimai yra aukštesni, nei numatyta Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose, mokinio tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu VAML įskaito mokinio pasiekimus ir konvertuoja pagal dešimtbalę vertinimo sistemą. VAML sudaro mokiniui individualų užsienio kalbos mokymosi planą ir galimybę vietoje užsienio kalbos pamokų lankyti papildomas lietuvių kalbos ir literatūros ar kitos užsienio kalbos pamokas kitose klasėse;

43.2.6. jeigu mokinys yra atvykęs iš kitos mokyklos ir mokinio tėvams (globėjams, rūpintojams) pritarus pageidauja toliau mokytis pradėtos užsienio kalbos, o mokykla neturi tos kalbos mokytojo, užsienio kalbos mokymas organizuojamas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 97.5.1-97.5.2 punktais;

43.3. gamtos mokslai:

43.3.1. VAML siekia, kad eksperimentinei ir praktinei veiklai būtų skiriama ne mažiau nei 30 proc. ugdymo turinio įgyvendinimo laiko. Nesant galimybių atlikti eksperimentinę veiklą mokykloje, ji atliekama kitoje mokykloje, atvirosios prieigos STEAM centre, VU Botanikos sode;

43.4. fizinis ugdymas:

43.4.1. specialiosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokiniai dalyvauja pamokose su pagrindine grupe, bet pratimai ir krūvis jiems skiriami pagal gydytojo rekomendacijas ir atsižvelgiant į savijautą. Mokinio tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu mokiniai gali lankyti sveikatinimo grupes ne mokykloje;

43.4.2. parengiamosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokiniams krūvis ir pratimai skiriami, atsižvelgiant į jų ligų pobūdį ir sveikatos būklę. Neskiriama ir neatliekama pratimų, galinčių skatinti ligų paūmėjimą. Dėl ligos pobūdžio negalintiesiems atlikti įprastų užduočių mokytojas skiria alternatyvias atsiskaitymo užduotis, kurios atitinka mokinių fizines galimybes ir gydytojo rekomendacijas;

43.4.3. mokiniams, atleistiems nuo fizinio ugdymo pamokų dėl sveikatos ir laikinai nedalyvaujantiems pamokoje dėl ligos, siūlomos kitokios veiklos (pvz., stalo žaidimai, šaškės, šachmatai, siūlomi užsiėmimai bibliotekoje, konsultacijos, socialinė veikla ir pan.). Mokiniams, atleistiems nuo fizinio ugdymo pamokų

dėl mokymosi pagal formalųjį švietimą papildančio ugdymo sporto programos, taip pat gali būti pasiūlytos panašios veiklos.

43¹. Etninės kultūros bendroji programa įgyvendinama ją integruojant į integruojant į lietuvių kalbos ir literatūros, gimtosios kalbos, muzikos, dailės dalykų turinį, klasių valandėles, neformalųjį švietimą.

Papildyta punktu:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

V SKYRIUS VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS 2023–2024 MOKSLO METAIS IV GIMNAZIJOS KLASĖJE

44. 2023–2024 mokslo metais IV gimnazijos klasės mokiniai tęsia 2022–2023 mokslo metais pradėtą mokymąsi pagal individualų mokymosi planą, kuriame turi būti ne mažiau nei 9 privalomi mokytis dalykai ir minimalus pamokų skaičius per savaitę – 31,5. Maksimalus pamokų skaičius IV gimnazijos klasėje – ne daugiau nei 35 pamokos per savaitę. Mokiniai 2023–2024 mokslo metais mokosi pagal Lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros bendrąją programą. Pamokų skaičius 2011 m. Vidurinio ugdymo bendrosioms programoms įgyvendinti grupinio mokymosi forma kasdieniu ir nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu per dvejus metus:

Dalykai	Klasė			
	IVa		IVb	
Dorinis ugdymas	B	A	B	A
Tikyba	1	-	1	-
Kalbos:	B	A	B	A
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	4	-	4	-
Lietuvių kalba ir literatūra	-	7	-	7
Užsienio kalbos	B1	B2	B1	B2
Užsienio kalba (anglų)	-	4	-	4
Socialinis ugdymas	B	A	B	A
Istorija	-	3	2	-
Geografija	-	-	2	-
Matematika	B	A	B	A
Matematika	-	4	3	-
Gamtamokslinis ugdymas	B	A	B	A
Biologija	-	3	2	-
Fizika	-	4	-	-
Chemija	-	3	-	-
Meninis ugdymas ir technologijos	B	A	B	A
Dailė	2	-	-	-
Muzika	2	-	-	-
Technologijos (tekstilė ir apranga)	-	-	-	-
Technologijos (turizmas ir mityba)	2	-	-	-
Technologijos (medžio apdirbimas)	2	-	-	-
Kūno kultūra	B	-	B	-
Bendroji kūno kultūra	2	-	2	-

Žmogaus sauga	integruojama į ugdymo turinį			
	B	A	B	A
Pasirenkamieji dalykai				
Informacinės technologijos	-	2	-	
Ekonomika	1	-	-	-
Rusų kalba	2	-	2	-
Moduliai:	be lygio			
Aplinkos bioindikacija				
Ekologija ir chemija				
Lenkijos istorija				
Žmogaus buities chemija				
Žmogaus ekologija				
Minimalus pamokų skaičius klasei (esant tris ir daugiau III gimnazijos klasių)	31		31	
Neformalusis ugdymas	3		3	
Pamokos skirtos, mokinių ugdymo poreikiams tenkinti	210		210	
Maksimalus klasei skiriamų pamokų skaičius per savaitę	35		35	

45. Dalyko mokymosi turiniui įgyvendinti, mokiniams pageidaujant pagilinti dalykines kompetencijas, gali būti skiriama ir daugiau pamokų, nei numatyta Bendrųjų ugdymo planų 100 ir 108 punktuose.

46. Žmogaus saugos dalykas integruojamas į biologijos, chemijos, fizikos, kūno kultūros dalykų mokymosi turinį.

ANTRASIS SKIRSNIS

VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS 2023–2024 MOKSLO METAIS III GIMNAZIJOS KLASĖJE, 2024–2025 MOKSLO METAIS III IR IV GIMNAZIJOS KLASĖJE

47. Pamokų skaičius 2022 m. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosioms programoms įgyvendinti 2023–2024 mokslo metais III gimnazijos klasėje, 2024–2025 mokslo metais III ir IV gimnazijos klasėse, skirtas įgyvendinti grupinio mokymosi forma kasdieniu ir nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu:

47.1. 2023-2024 mokslo metais III gimnazijos klasėse

Dalykai	Klasė			
	IIIa		IIIb	
Privalomi dalykai	B	I	B	I
Lietuvių kalba ir literatūra	4	6	4	6
Matematika	4	6	4	6
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	4		4	
Fizinis ugdymas	3		3	
Privalomai pasirenkami dalykai (be lygio)				
Dorinis ugdymas				
Tikyba	1		1	
Etika	1		1	

Kalbinis ugdymas		
Užsienio kalba (anglų)	3	3
Gamtamokslinis ir technologinis ugdymas		
Biologija	3	3
Chemija	3	3
Fizika	3	3
Informatika	3	3
Visuomeninis ugdymas		
Istorija	3	3
Geografija	3	3
Ekonomika ir verslumas	3	3
Meninis ugdymas		
Dailė	2	2
Muzika	2	2
Tekstilė	2	2
Mityba	2	2
Technologijos ir dizainas	2	2
Socialinė-pilietinė veikla	ne mažiau kaip 35 valandos	
Laisvai pasirenkamieji dalykai		
Rusų kalba	1	1
Menų istorija	1	1
Etninė kultūra	1	1
Astronomija	1	1
Dalyko moduliai		
Planimetrija*	1	1
Duomenų tyrybos, programavimo ir saugaus elgesio pradmenys**	1	1
Rašybos ir gramatikos taisyklės lenkų kalba	1	1
Lietuvių kalbos rašyba, skyryba ir kalbos vartojimas	1	1
Academic writing	1	1
Ekologija ir chemija	1	1
Lenkijos istorija	1	1

Žmogaus buities chemija	1	1
Aplinkos bioindikacija	1	1
Žmogaus ekologija	1	1
Minimalus pamokų skaičius klasei	27	27
Neformalusis ugdymas	210	
Mokinio ugdymo poreikiams tenkinti per metus	420	420
* matematikos dalyko privalomas modulis „Planimetrija“ III gimnazijos klasėje (35 pamokos)		
** informatikos modulis (70 pamokų) privalomas, pasirinkusiems mokytis informatiką		

47.2. 2023-2024 mokslo metais III-IV gimnazijos klasėse:

Dalykai	Klasė							
	IIIa		IIIb		IVa		IVb	
Privalomi dalykai								
	B	I	B	I	B	I	B	I
Lietuvių kalba ir literatūra	4	6	4	6	4	6	4	6
Matematika	4	6	4	6	4	6	4	6
Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra	4		4		4		4	
Fizinis ugdymas	3		3		3		3	
Privalomai pasirenkami dalykai (be lygio)								
Dorinis ugdymas								
Tikyba	1		1		1		1	
Etika	1		1		1		1	
Kalbinis ugdymas								
Užsienio kalba (anglų)	3		3		3		3	
Gamtamokslinis ir technologinis ugdymas								
Biologija	3		3		3		3	
Chemija	3		3		3		3	
Fizika	3		3		3		3	
Informatika	3		3		3		3	
Visuomeninis ugdymas								
Istorija	3		3		3		3	

Geografija	3	3	3	3
Ekonomika ir verslumas	3	3	3	3
Meninis ugdymas				
Dailė	2	2	2	2
Muzika	2	2	2	2
Tekstilė	2	2	2	2
Mityba	2	2	2	2
Technologijos ir dizainas	2	2	2	2
Socialinė-pilietinė veikla	ne mažiau kaip 70 valandų			
Laisvai pasirenkamieji dalykai				
Rusų kalba	1	1	1	1
Menų istorija	1	1	1	1
Etninė kultūra	1	1	1	1
Astronomija	1	1	1	1
Dalyko moduliai				
Planimetrija*	1	1	-	-
Duomenų tyrybos, programavimo ir saugaus elgesio pradmenys**	1	1	1	1
Rašybos ir gramatikos taisyklės lenkų kalba	1	1	1	1
Lietuvių kalbos rašyba, skyryba ir kalbos vartojimas	1	1	1	1
Academic writing	1	1	1	1
Ekologija ir chemija	1	1	1	1
Lenkijos istorija	1	1	1	1
Žmogaus buities chemija	1	1	1	1
Aplinkos bioindikacija	1	1	1	1
Žmogaus ekologija	1	1	1	1
Minimalus pamokų skaičius klasei	27	27	27	27
Neformalusis ugdymas	210		210	
Mokinio ugdymo poreikiams tenkinti per metus	420	420	420	420
* matematikos dalyko privalomas modulis „Planimetrija“ III gimnazijos klasėje (35 pamokos)				
** informatikos modulis (70 pamokų) privalomas, pasirinkusiems mokytis informatiką				

48. Besimokantiejiems pagal vidurinio ugdymo programą minimalus pamokų skaičius – ne mažiau kaip 27 pamokos (1 890 pamokų per dvejus metus).

49. Mokinys, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo programą, kartu su mokykla parengia individualų ugdymo planą, kuriame numatomi, mokinio pasirinkti dalykai. Mokinys:

49.1. privalo mokytis:

49.1.1. lietuvių kalbos ir literatūros bendruoju arba išplėstiniu kursu;

49.1.2. matematikos bendruoju arba išplėstiniu kursu;

49.1.3. fizinio ugdymo;

49.1.4. lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros;

49.2. privalo pasirinkti mokytis bent vieno dalyko iš kiekvienos dalykų grupės (mokinys dalykų gali rinktis ir daugiau, jei dalykų grupėje yra daugiau nei du):

49.2.1. anglų kalbos;

49.2.2. biologijos, chemijos, fizikos, informatikos;

49.2.3. istorijos, geografijos, ekonomikos ir verslumo;

49.2.4. etikos, tikybos;

49.2.5. dailės, muzikos, taikomųjų technologijų;

49.3. gali pasirinkti mokytis dalyką / dalykus ne tik iš privalomai pasirenkamųjų mokytis dalykų grupių bet ir:

49.3.1. iš laisvai pasirenkamųjų dalykų grupės (etninė kultūra, menų istorija, astronomija, rusų kalba (naujai pradėta mokytis laisvai pasirenkama kalba));

49.4. atsižvelgdamas į mokymosi poreikius, gali pasirinkti mokytis ir daugiau dalykų ir per savaitę turėti daugiau pamokų, nei numatytas minimalus privalomas pamokų skaičius, bet turi būti neviršijamas Higienos normoje nustatytas maksimalus pamokų skaičius;

49.5. privalo mokytis šių modulių:

49.5.1. „Planimetrija“, matematikos modulis, nepriklausomai nuo mokytis pasirinkto dalyko programos kurso;

49.5.2. „Duomenų tyrybos, programavimo ir saugaus elgesio pradmenys“ (70 pamokų), jeigu pasirinko mokytis informatiką;

49.6. gali pasirinkti mokytis šių modulių: akademinė anglų kalba, aplinkos indikacija, ekologija ir chemija, Lenkijos istorija, lenkų kalbos rašyba, lietuvių kalbos rašyba, žmogaus buities chemija, žmogaus ekologija.

50. Socialinė-pilietinė veikla besimokančiajam pagal vidurinio ugdymo programą yra privaloma, jos trukmė ne mažesnė nei 70 val. Socialinė-pilietinė veikla organizuojama vadovaujantis VAML ugdymo plano 1 priedu.

51. Brandos darbas yra laisvai pasirenkamas, mokinys jį gali pasirinkti rengti iš bet kurio jo individualaus ugdymo plano dalyko. 2023–2024 mokslo metais IV gimnazijos klasėje jis vykdomas vadovaujantis Brandos darbo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2015 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-893 „Dėl Brandos darbo programos patvirtinimo“, o 2023–2024 mokslo metais III gimnazijos klasėje ir 2024–2025 mokslo metais IV gimnazijos klasėje – švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamu brandos darbo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu.

52. Įgyvendinant vidurinio ugdymo programą ugdymo procesas organizuojamas formuojant laikinąsias grupes iš paralelių klasių mokinių tam pačiam dalykui mokytis. Lietuvių kalbos ir literatūros ir matematikos mokymui bendruoju ir išplėstiniu kursu sudaromos atskiros laikinosios grupės. Inžinerinių technologijų mokymui IV gimnazijos klasėje sudaromos atskiros laikinosios grupės „Struktūrinių sistemų ir statinių inžinerijos“, „Mechaninių sistemų ir transporto inžinerijos“, „Elektronikos inžinerijos“, „Robotikos ir mechatronikos“ ir „Inžinerinių biotechnologijų“ potemių mokymuisi.

53. Minimalaus mokinių skaičiaus laikinojoje grupėje yra penki mokiniai.

54. Mokiniai pageidaujant pagilinti ugdomas kompetencijas, dalykui mokytis gali būti skiriama ir daugiau pamokų, nei numatyta Bendrųjų ugdymo planų 108 punkte.

55. Mokinys, besimokydamas pagal vidurinio ugdymo programą, gali keisti:

55.1. lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos dalykų programos kursą ir (ar) pasirinktus dalykus, iš kurių organizuojami tarpiniai patikrinimai, III gimnazijos klasėje iki einamųjų mokslo metų sausio 31 d. ir IV gimnazijos klasėje iki einamųjų mokslo metų lapkričio 15 d. Pakeitęs dalyko programos kursą, dalyką mokinys privalo per VAML nurodytą laiką atsiskaityti už atitinkamo dalyko bendrosios programos skirtumus ir dalyvauti

dalyko tarpiniame patikrinime einamaisiais mokslo metais. Dalyko, dalyko programos kurso keitimas III gimnazijos klasėje po sausio 31 d. galimas VAML nustatyta tvarka. Pakeistus dalyką, kursą tarpiniame patikrinime dalyvaujama IV gimnazijos klasėje;

Punkto pakeitimai:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

55.2. pasirenkamuosius dalykus, iš kurių tarpiniai patikrinimai nėra organizuojami, III ir IV gimnazijos klasėse, VAML nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

56. Mokiniai, išlaikę užsienio kalbos tarptautinį egzaminą, nuo dalyko mokymosi nėra atleidžiami. Mokiniui pageidaujant, pritarus VAML, jis gali nelankyti pamokų ir mokytis savarankiškai, numatant mokymosi pasiekimų nuoseklų vertinimą. Dalyko mokytojas, atsižvelgdamas į mokymosi turinį, numato mokymosi pasiekimų vertinimo būdus ir dažnumą.

57. Mokiniui, atvykusiam iš kitos mokyklos, VAML užtikrina galimybę toliau tęsti individualaus ugdymo plano įgyvendinimą. Mokiniui gali būti pasiūloma keisti pasirinktus mokytis dalykus, dalykų modulius, jei VAML negali užtikrinti jų mokymosi tęstinumo.

VI SKYRIUS

MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ (IŠSKYRUS ATSIRANDANČIUS DĖL IŠSKIRTINIŲ GABUMŲ), UGDYMO ORGANIZAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

PAGRINDINIAI UGDYMO ORGANIZAVIMO PRINCIPAI

58. VAML užtikrina visų mokinių įtrauktį į švietimą, šalina kliūtis, dėl kurių mokiny s patiria dalyvavimo švietime ir ugdymosi sunkumų, ir teikia būtiną švietimo pagalbą.

59. Ugdymo procese vadovaujamas i Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1795 „Dėl Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

60. VAML, formuodamas licėjaus, klasės, mokinio ugdymo turinį ir organizuodamas bei įgyvendindamas ugdymo procesą, vadovujasi bendrosiomis programomis ir šio skyriaus nuostatomis bei atsižvelgia į:

60.1. mokinio mokymosi ir švietimo pagalbos poreikius;

60.2. formaliojo švietimo programą;

60.3. mokymosi formą ir mokymo proceso organizavimo būdą;

60.4. švietimo pagalbos specialistų, mokyklos vaiko gerovės komisijos, pedagoginių psichologinių ar švietimo pagalbos tarnybų rekomendacijas.

61. VAML kiekvienam mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, rengia individualų ugdymo planą, kurio sudėtinė dalis yra pagalbos planas, apimantis pagalbą ugdymo procese ir kitų specialistų teikiamą pagalbą, didinančią ugdymo veiksmingumą. Planas rengiamas vadovaujantis Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus mokinio individualaus plano rengimo tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu.

61¹. Mokykla, rengdama individualų ugdymo planą mokiniui vadovujasi Bendrųjų ugdymo planų 126 – 127 punktais.

Papildyta punktu:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

ANTRASIS SKIRSNIS

MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, MOKYMO SI PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

62. Mokinio, kuris mokosi pagal bendrojo ugdymo programą, mokymosi pasiekimai ir pažanga vertinami pagal bendrosiose programose numatytus pasiekimus ir vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų nuostatomis.

63. Mokinio, kuriam bendrojo ugdymo programa pritaikoma, mokymosi pažanga ir pasiekimai ugdymo procese vertinami pagal mokinio individualiame ugdymo plane numatytus individualios pažangos keliamus tikslus, kurie yra suderinti su bendrosiose programose numatytais pasiekimais, aptarus su mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), švietimo pagalbą teikiančiais specialistais, kokiais aspektais bus pritaikomas ugdymo turinys, ko sieks ir mokysis mokyns, kaip bus mokoma(si), kokie bus mokinio mokymosi pasiekimų vertinimo ir pa(si)tikrinimo būdai, kokiomis mokymo(si) priemonėmis bus naudojamosi.

TREČIASIS SKIRSNIS

ŠVIETIMO PAGALBOS MOKINIUI, TURINČIAM SPECIALIŲJŲ UGDYMO POREIKIŲ, TEIKIMAS

64. VAML užtikrina mokiniui švietimo pagalbą.

65. Švietimo pagalba, ją teikiantys specialistai, tikslai ir intensyvumas mokiniui yra numatoma mokinio individualiame ugdymo plane.

66. Švietimo pagalbą teikiantys specialistai, bendradarbiaudami su mokytojais, padeda įveikti mokiniui kylančius mokymosi sunkumus, šalina jų priežastis, stebi ugdymo procese mokinius, teikia konsultacinę pagalbą ir įgalina mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus) ir kitus, teikiančius paslaugas ir pagalbą, padėti mokiniui ugdytis, sudaryti sąlygas mokytis ir užtikrinti jo gerovę.

67. Švietimo pagalba mokiniui teikiama laikinai ar nuolat ugdymo proceso metu ar pasibaigus ugdymo procesui, konsultuojant mokinį, atsižvelgiant į individualiame ugdymo plane keliamus ugdymo(si) tikslus, pagalbą teikiančių specialistų funkcijas ir mokinio reikmes. Siekiant įtraukties į ugdymo procesą ir teikiant pagalbą pamokoje, klasėje pasirenkami kuo mažiau stigmatizuojantys ugdymo ir švietimo pagalbos teikimo būdai.

68. Švietimo pagalbos teikimo formos parenkamos mokiniui individualiai, jos gali būti specialiosios pamokos, pratybos, konsultacijos, pagalba ugdymosi veiklose, savirūpos procese ir kt.:

68.1. specialioji pamoka, skirta mokymosi sunkumams ar sutrikimams, kylantiems dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, įveikti, išskirtiniams asmens gabumams ugdyti;

68.2. specialiosios pratybos, skirtos švietimo veiksmingumui didinti, įgimtiems ar įgytiems sutrikimams kompensuoti, gebėjimams ir galioms plėtoti, kurios gali būti vykdomos individualiai ar grupėmis (2–8 mokiniai).

KETVIRTASIS SKIRSNIS

MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO POREIKIŲ, MOKYMAS NAMIE

69. Mokinio, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, mokymas namie organizuojamas vadovaujantis vadovaujantis Vilniaus Adomo Mickevičiaus licėjaus Mokinių mokymo namie organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu licėjaus direktorės įsakymu ir sudarius mokinio individualų ugdymo planą mokymosi namie laikotarpiui.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

70. VAML ugdymo plano priede pateikiama:

70.1. Socialinės-pilietinės veiklos organizavimas (1 priedas);

70.2. Užsieniečių, turinčių teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, ir Lietuvos Respublikos piliečių, atvykusių ar grįžusių gyventi ir dirbti Lietuvos Respublikoje, ugdymo organizavimas (2 priedas);

70.3. Atleidimo nuo dalies pamokų lankymo organizavimas (3 priedas).

SOCIALINĖS-PILIE TINĖS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Socialinės-pilietinės veiklos įgyvendinimo poreikį lemia pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (toliau – bendrosios programos), įtvirtinančios kompetencijų ugdymą mokantis pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas. Ugdymas pagal bendrąsias programas turi padėti mokiniams išsiugdyti komunikavimo, kultūrinę, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninę, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetencijas. Socialinė-pilietinė veikla taip pat prisideda prie bendrosiose programose numatytų kompetencijų ugdymo ir padeda mokiniams praktiškai taikyti įgytas žinias ir gebėjimus bei demonstruoti vertybines nuostatas ir sudaro galimybes pažvelgti į dalykus iš įvairių perspektyvų, ypač pritaikant, išplečiant ir aktualizuojant įgytas žinias gyvenimiškose situacijose.

II SKYRIUS SOCIALINĖS-PILIE TINĖS VEIKLOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

2. Socialinės-pilietinės veiklos tikslas – skatinti mokinius aktyviu dalyvavimu prisidėti sprendžiant aktualias socialines problemas bendruomeniniame ir visuomeniniame gyvenime ir, reflektuojant savo patirtį, ugdytis pilietiškumo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos bei kitas kompetencijas.

3. Socialinės-pilietinės veiklos uždaviniai:

3.1. skatinti mokinių visapusišką asmenybės brandą ir dalyvavimu grįstą mokymąsi;

3.2. padėti įsisąmoninti kiekvieno asmens atsakomybę kuriant savo asmeninę, VAML bendruomenės ir platesnės visuomenės gerovę bei paskatinti mokinius ieškoti pozityvių saviraiškos būdų;

3.3. skatinti mokinius apgalvoti savo patirtis, ugdytis savistabos įgūdžius, gebėjimą kritiškai įsivertinti savo priimtų sprendimų pagrįstumą ir pridėtinę vertę sau patiems ir bendruomenei, kuriai mokiniai priklauso.

III SKYRIUS SOCIALINĖS-PILIE TINĖS VEIKLOS TURINYS

4. Socialinė-pilietinė veikla yra mokymosi turinio dalis, atliekama laisvu nuo pamokų metu ir pasirenkama vadovaujantis šiais principais:

4.1. prasmingumo. Socialinė-pilietinė veikla prisideda prie mokinio saviraiškos, asmeninių tikslų įgyvendinimo, pasirinktos veiklos, padeda atrasti jam asmeniškai prasmingą veiklą bei skatina jį orientuotis į ne tik į rezultatą, bet ir į patį veiklos procesą, mokyti iš savo klaidų ir pasiekimų bei reflektuoti apie įvairių patirčių naudą. Mokiniai gali įsitraukti į įvairių institucijų ir nevyriausybinų organizacijų veiklą ir prisidėti prie jiems rūpimų problemų sprendimo, pvz., visuomenės sąmoningumo didinimo klimato kaitos klausimais, dalyvavimas akcijose „Išvalykime pasaulį“, „Darom“, Vilniaus Rasų ar Bernardinų kapinių tvarkymas gyvūnų apsaugos, pažeidžiamų asmenų grupių teisių užtikrinimo klausimais ir pan.;

4.2. asmeninio tobulėjimo. Socialinė-pilietinė veikla pasirenkama atliepiant mokinio interesus ir pomėgius. Socialinė-pilietinė veikla turi padėti mokiniams tobulėti, plėsti savo pažinimo ribas, išbandyti save atliekant naujus vaidmenis, patirti naujus kontekstus. Mokiniai skatinami savo stiprybes ir talentus pritaikyti naujame kontekste ir įsivertinti savo stiprybes ir numatyti galimas tolesnio mokymosi trajektorijas. Skatinamas mokinių dalyvavimas ir jų pagalba organizuojant įvairias veiklas, parodas, koncertus, sporto turnyrus, kitus renginius įvairiose socialinės globos institucijose, ligoninėse, telkiant bendruomenės konkrečiam tikslui siekti arba pagalbos teikimas jaunesnio amžiaus mokiniams mokantis,

taip pat neformaliojo vaikų švietimo ir užimtumo veiklų organizavimas dienos centrus lankantiems vaikams, mokymosi sunkumų turintiems vaikams, migrantams, savanorystė ikimokyklinio ugdymo įstaigose, mokymas, konsultavimas, paskaitos vedimas, pranešimų skaitymas, dalyvaujant VAML mokyklos teatro ir šokių ansamblio pasirodymuose, atstovaujant VAML sporto varžybose ir renginiuose (bėgimas "Tropem Wilczym"), atstovaujant Lietuvai tarptautiniuose sporto varžybose, festivaliuose ir renginiuose, patarnaujant arba giedojant šv. mišiose, kitos panašios veiklos;

4.3. socialinio teisingumo. Mokinys turi suvokti, kad jis yra didesnės bendruomenės ir visuomenės narys ir kad nuo kiekvieno asmeninio indėlio priklauso visuomenės gerovė. Visuomenės gerovė užtikrinama, kai visoms asmenų grupėms sudaroma galimybė lygiavertiškai dalyvauti socialiniame gyvenime. Mokinių indėlis, net ir pats mažiausias, užtikrinant šias galimybes yra neįkainojama pagalba valstybei ir visiems žmonėms. Mokiniai skatinami savanoriauti teikiant pagalbą savarankiškai arba per įvairias institucijas ar nevyriausybinės organizacijas, teikiančias pagalbą stokojantiems, neįgaliems, vienišiams ir pagyvenusiems asmenims, migrantams ir kitiems mokinių artimoje aplinkoje gyvenantiems ir sunkumų patiriantiems žmonėms ir kt.;

4.4. dalyvavimo. Socialinė-pilietinė veikla turi padėti mokiniui suprasti, kad demokratinės visuomenės grįstos jų piliečių įsitraukimu ir dalyvavimu sprendžiant visuomenei aktualius klausimus ir kad kolektyvinėmis pastangomis galima pasiekti daugiau, nei veikiant individualiai. Mokiniai skatinami atlikti veiklas ne tik individualiai, bet ir dalyvaujant bendrose veiklose, kurių metu jie mokosi pažinti vieni kitus, išklausti skirtingas nuomones, ieškoti sutarimo, argumentuoti nuomones, atlikti įvairius socialinius vaidmenis, dalintis, bendradarbiauti ir padėti vieni kitiems. Galimos įvairios mokinių grupių arba klasių iniciatyvos, siekiant spręsti vietos bendruomenei aktualius klausimus, pvz., organizuoti pilietines iniciatyvas ir / ar jose dalyvauti, taip pat dalyvauti kraštotyrinėje, ekologinėje veikloje, domėtis aplinkosaugine veikla, dalyvauti Vasario 16-sios, Kovo 11-osios, lenkų tautinės mažumos eitynėse, nagrinėti istorinius šaltinius ir kt.

IV SKYRIUS

SOCIALINĖS-PILIE TINĖS VEIKLOS ĮGYVENDINIMAS

5. Socialinei-pilietinei veiklai skirtas minimalus privalomas valandų skaičius yra numatytas VAML ugdymo plano 38, 39.1, 39.2, 40, 47 punktuose. Šis laikas nėra įskaičiuojamas į mokinio mokymosi krūvį, tai laisvu nuo pamokų metu vykdoma veikla. Mokiniui pageidaujant ši veikla gali būti vykdoma ir mokinių atostogų metu. Ji turi būti atlikta iki ugdymo proceso pabaigos. Pagal vidurinio ugdymo programą besimokantis mokinys socialinę-pilietinę veiklą gali atlikti iki mokymosi pagal vidurinio ugdymo programą pabaigos. Už socialinės-pilietinės veiklos koordinavimą atsakingas klasės vadovas.

Punkto pakeitimai:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

6. Socialinė-pilietinė veikla vykdoma cikliška: mokinys apmąsto savo mokymosi patirtį ir priima sprendimą, į kokias socialines-pilietines veiklas norėtų įsitraukti, kaip dalyvavimas šiose veiklose padėtų jam augti ir tobulėti. Mokinys planuoja savo veiklas padedamas mokykloje paskirto asmens. Mokslo metu pradžioje mokinys pasirenčia planą pasirinktai socialinei-pilietinei veiklai įgyvendinti, atlieka nusimatytas užduotis, reguliariai apgalvoja savo atliekamos socialinės-pilietinės veiklos prasmingumą ir pridėtinę vertę sau ir mokyklos bendruomenei, visuomenei; jei reikalinga, mokinys keičia pirminį socialinės-pilietinės veiklos planą ir koreguoja nusimatytas užduotis. Pabaigęs nusimatytas socialinės-pilietinės veiklos užduotis, mokinys įsivertina savo patirtį ir fiksuoja socialinės-pilietinės veiklos įrodymus kompetencijų aplanke.

7. Mokslo metų pradžioje mokiniai yra supažindinami su reikalavimais atliekant socialinę-pilietinę veiklą, organizuojamų konsultacijų dėl socialinės-pilietinės veiklos vykdymo mokiniams grafiku ir atsiskaitymo tvarka.

8. Klasės auklėtojai individualiai ar grupėje konsultuoja mokinius dėl socialinės-pilietinės veiklos vykdymo, nuolat domisi, kaip sekasi mokiniams, o prireikus siūlo pagalbą. Klasės auklėtojas su kiekvienu mokiniu ne mažiau nei 2 kartus per mokslo metus organizuotų individualius ugdomuosius pokalbius apie jo patirtis atliekant socialines-pilietines veiklas. Pokalbių trukmė priklauso nuo mokinių įsitraukimo, motyvacijos ir kitų mokymosi poreikių.

9. Mokinių pareigos atliekant socialinę-pilietinę veiklą:

9.1. pateikti siūlymus dėl galimos socialinės-pilietinės veiklos pobūdžio ir turinio;

9.2. aptarti savo pasiūlytas veiklas ir užduotis su klasės auklėtoju bei atsižvelgti į teikiamus siūlymus;

9.3. atsakingai vykdyti suplanuotas užduotis;

9.4. apmąstyti savo patirtį ir prireikus koreguoti socialinės-pilietinės veiklos pobūdį, užduotis ir kt.;

9.5. kaupti savo socialinės-pilietinės veiklos (skaitmeninius) įrodymus (nuotraukas, pažymas apie atliktą veiklą);

9.6. dalyvauti ugdomočiuose pokalbiuose su klasės auklėtoju ir pateikti reikiamus įrodymus apie atliktas socialines-pilietines veiklas;

9.7. kilus nenumatytoms aplinkybėms, koreguoti, perplanuoti savo socialinę-pilietinę veiklą.

10. VAML direktorė:

10.1. skiria už socialinės-pilietinės veiklos organizavimą atsakingus asmenis - klasių vadovus;

10.2. sudaro sąlygas klasės auklėjams organizuoti konsultacijas ir individualius ugdomočius pokalbius; prireikus sudaro sąlygas mokiniams naudotis mokyklos infrastruktūra atliekant socialines-pilietines veiklas.

11. Klasės vadovo, atsakingo už auklėtinių socialinės-pilietinės veiklos koordinavimą, pareigos:

11.1. paaiškinti socialinės-pilietinės veiklos prasmę, reikalavimus, VAML prioritetus ir pateikti gerųjų socialinės-pilietinės veiklos atlikimo pavyzdžių;

11.2. padėti mokiniams pasirinkti socialines-pilietines veiklas ir suprasti, kaip jų patirtis jas atliekant prisidės prie mokinių asmeninio augimo; pateikti rekomendacinio pobūdžio socialinių- pilietinių veiklų sąrašą; padėti mokiniams pasirengti savo socialinės-pilietinės veiklos planus;

11.3. organizuoti konsultacijas, pagal galimybes stebėti, kaip mokiniams sekasi atlikti nusimatytas užduotis; pastebėjus, kad mokiniams kyla sunkumų, kviesti mokinius pokalbiui ir teikti reikiamą pagalbą, atsižvelgiant į mokinių amžių ir kontekstą; jei socialinė-pilietinė veikla atliekama už VAML ribų, palaikyti ryšį su organizacijų atstovais, domėtis, kaip sekasi mokiniams;

11.4. teikti grįžtamąjį ryšį mokiniui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) apie socialinės-pilietinės veiklos rezultatus;

11.5. ugdymo laikotarpio pabaigoje patikrinti, kad būtų įvykdytas minimalus socialinės- pilietinės veiklos reikalavimas, apibendrinti mokinio patirtį ugdomųjų pokalbių metu arba gavus mokinio refleksiją raštu ir vertinti mokinio įvykdytas užduotis bei refleksiją. Socialinės-pilietinės veiklos vertinimo rezultatas fiksuojamas įrašu „įskaityta“ („įsk.“) arba „neįskaityta“ („neįsk.“), nurodant veikloms įgyvendinti panaudotą valandų skaičių. Mokiniams, negavusiems įskaityto socialinės-pilietinės veiklos įvertinimo, skiriama papildomo laiko išsikelti naujus ar patikslinti išsikeltus tikslus ir juos pasiekti.

**UŽSIENIEČIŲ, TURINČIŲ TEISĘ NUOLAT AR LAIKINAI GYVENTI LIETUVOS
RESPUBLIKOJE, IR LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ, ATVYKUSIŲ AR GRĮŽUSIŲ
GYVENTI IR DIRBTI LIETUVOS RESPUBLIKOJE, UGDYMO ORGANIZAVIMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. VAML, priimdamas mokytiis pagal pradinio, pagrindinio ar vidurinio ugdymo programą užsieniečius, turinčius teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – užsieniečiai), Lietuvos Respublikos piliečius, atvykusius ar grįžusius gyventi ir dirbti Lietuvos Respublikoje (toliau – grįžę ar atvykę Lietuvos piliečiai), vadovaujasi Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ISAK-556 „Dėl Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendraisiais ugdymo planais (toliau – Bendrieji ugdymo planai).

2. Užsieniečiui, grįžusiam ar atvykusiam Lietuvos piliečiui, VAML užtikrina mokymąsi bendrosios paskirties klasėje. Jam sudaromos sudaromos sąlygos mokytiis lietuvių kalbos individualiai arba laikinojoje grupėje tol, kol mokinio lietuvių kalbos gebėjimai bus pakankami mokytiis lietuvių kalbos ir literatūros dalyko bendros paskirties klasėje.

**II SKYRIUS
UGDYMO ORGANIZAVIMAS BENDROSIOS PASKIRTIES KLASĖSE**

4. Bendrosiose klasėse užsieniečiai, grįžę ar atvykę Lietuvos piliečiai mokosi visų bendrojo ugdymo dalykų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas, mokymas įgyvendinamas vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų 17 punkto nuostatomis.

5. Mokiniui, atvykus į VAML, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) aptariamas preliminarus mokinio adaptacijos laikotarpis ir sudaromas individualus ugdymosi planas, kuriame numatoma:

5.1. lietuvių kalbos mokymosi tikslai, mokymosi būdai, intensyvumas, papildomų konsultacijų forma;

5.2. bendrojo ugdymo dalykų mokymosi perspektyvos, galimas pamokų, skirtų tam tikrų dalykų mokymuisi, laikinas perskirstymas arba laikinas tam tikrų dalykų mokymosi sustabdymas tam, kad būtų skiriama daugiau laiko lietuvių kalbos mokymuisi;

5.3. pasiekimų vertinimo dažnumas, grįžtamojo ryšio teikimo formos, mokymosi pagalbos galimybės;

5.4. dalyvavimas neformaliojo vaikų švietimo veiklose.

6. Siekiant veiksmingo lietuvių kalbos mokymosi:

6.1. 1–4 klasių mokiniai mokomi lietuvių kalbos ir literatūros dalyko kartu su bendraklasiais taikant panardinimo metodą ir pastoliavimo praktiką, padedančią mokiniui įveikti kliūtis mokymosi procese. Vadovaujantis Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 679 „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 1 priedo 1.2.4 papunkčiu mokiniui skirtos papildomos lėšos naudojamos tikslinių individualių ar grupinių konsultacijų organizavimui;

6.2. 5–8 klasių ir I–IV gimnazijos klasių mokiniams tikslinga lietuvių kalbos mokymą tam tikrą laikotarpį (ne ilgiau kaip vienus metus) organizuoti atskirai nuo klasės pagal Lietuvių kalbos pagal kalbos mokėjimo lygius (A1–B2) bendrąją programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“. Lietuvių kalbos mokymui skiriama ne mažiau pamokų, nei numatyta Lietuvių kalbos ir literatūros dalykui mokantis pagal Lietuvių kalbos ir literatūros bendrąją programą. Taip pat organizuojamos papildomos individualios ar grupinės konsultacijos lietuvių kalbos gebėjimams įtvirtinti ir plėtoti.

7. Mokant užsieniečius, grįžusius ar atvykusius Lietuvos piliečius lietuvių kalbos bendrosios paskirties klasėse taikoma komunikacinė kalbos mokymo priemonė.

8. Mokantis bendrojo ugdymo dalykų mokymas individualizuojamas ir diferencijuojamas, atsižvelgiant į ankstesnę dalyko mokymosi patirtį ir kalbos mokėjimo lygį. Būtina užtikrinti, kad nepakankamas lietuvių ir lenkų kalbų mokėjimas nesudarytų prielaidų atsirasti dalyko mokymosi spragoms.

9. Mokinio mokymosi pažanga vertinama formuojamuoju būdu. Pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, nustatomas mokinio kalbinės kompetencijos lygmuo, įvertinimas jo pasirėngimas toliau mokytis su bendraamžiais mokinio amžių atitinkančioje klasėje arba identifikavus didesnius mokymosi skirtumus, mokiniui gali būti siūloma mokytis metais žemesnėje klasėje. Antraisiais metais, o jei reikia ir ilgiau, mokiniui sudaromos sąlygos toliau plėtoti lietuvių kalbos gebėjimus laikinojoje grupėje arba individualiai.

ATLEIDIMO NUO DALIES PAMOKŲ LANKYMO ORGANIZAVIMAS

1. Priedas reglamentuoja mokinio atleidimo nuo dalies (50 proc.) pamokų lankymo tų dalykų, jeigu jis:

1.1. mokosi arba yra baigę formalųjį švietimą papildančio ugdymo ar neformaliojo vaikų švietimo programą (muzikos, dailės, menų, sporto ir kitas), kurios turinys yra artimas ar tapatus dalyko, kurio mokosi, bendrajai programai;

1.2. lanko aukšto sportinio meistriškumo pratybas ne rečiau kaip 3 kartus per savaitę ir yra sporto šakos rinktinės nariai ar Lietuvos, Europos, pasaulio čempionatų, olimpijų, parolimpijų žaidynių ar kitų aukšto sportinio meistriškumo sporto varžybų dalyviai;

1.3. mokinsys yra nacionalinių ar tarptautinių olimpiadų, konkursų einamaisiais mokslo metais prizinių vietų laimėtojas.

Punkto pakeitimai:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

2. Mokinio iki 14 metų tėvai (globėjai), mokinsys, nuo 14 iki 18 metų turėdamas tėvų (rūpintojų) rašytinį sutikimą, VAML vadovui pateikia:

2.1. prašymą atleisti nuo dalyko (dalykų) dalies pamokų;

2.2. neformaliojo vaikų švietimo programą ar formalųjį švietimą papildančio ugdymo programą arba nuorodą į jas, kai mokinsys mokosi arba yra baigęs neformaliojo vaikų švietimo programą ar formalųjį švietimą papildančio ugdymo programą;

2.3. sporto pratybų organizatoriaus išduotą pažymą, kurioje nurodomas mokinio sporto pratybų dažnumas per savaitę, informacija apie 1 priedo 1.1 papunktyje nurodytą mokinio sportinio meistriškumo lygį ir dalyvavimą varžybose kai mokinsys lanko aukšto sportinio meistriškumo pratybas;

2.4. įrodymą, kad mokinsys yra nacionalinių ar tarptautinių olimpiadų, konkursų einamaisiais mokslo metais prizinių vietų laimėtojas, kai atleidimą nuo dalyko (dalykų) dalies (50 proc.) pamokų grindžia šia aplinkybe.

2¹. Dalyko, nuo kurio pamokų prašoma atleisti, mokytojui patvirtinus, kad neformaliojo vaikų švietimo ar formalųjį švietimą papildančio ugdymo programos turinys atitinka dalyko bendrosios programos turinį, ar sporto pratybos atitinka fizinio ugdymo pamokose ugdomas kompetencijas ir mokinsys yra sporto šakos rinktinės narys ar Lietuvos, Europos, pasaulio čempionatų, olimpijų, parolimpijų žaidynių ar kitų aukšto sportinio meistriškumo sporto varžybų dalyvis, ar mokinsys yra nacionalinių ar tarptautinių olimpiadų, konkursų einamaisiais mokslo metais prizinių vietų laimėtojas, VAML vadovo įsakymu mokinsys atleidžiamas nuo dalyko dalies (50 proc.) pamokų lankymo, numatant mokinio atsiskaitymus (laiką ir tvarką) ir pasiekimų vertinimo būdus. Mokinsys neatleidžiamas nuo pamokų lankymo to dalyko, kurio mokinsys laikys nacionalinį mokinių pasiekimų patikrinimą, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą ar brandos egzaminą.

Punkto pakeitimai:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

3. Prašymas dėl atleidimo nuo dalyko dalies (50 proc.) pamokų lankymo VAML direktorei pateikiamas iki einamųjų metų rugsėjo 20 d.

4. Mokinsys, išlaikęs užsienio kalbos tarptautinį egzaminą, jam pageidaujant, pritarus VAML, gali nelankyti pamokų ir mokytis savarankiškai. Dalyko mokytojas, atsižvelgdamas į mokymosi turinį, numato mokymosi pasiekimų vertinimo būdus ir dažnumą.

5. *Neteko galios nuo*

Punkto naikinimas:

VAML direktorės 2024-01-23 įsakymo Nr. V-10 redakcija, įsigaliojo nuo 2024-01-24

6. Mokinys, atleistas nuo dalyko dalies (50 proc.) pamokų lankymo, jų metu gali užsiimti kita ugdomąja veikla ar mokytis savarankiškai arba pagal individualų ugdymo planą dalyvauti kitose pamokose ar veiklose. Jeigu šios pamokos pagal pamokų tvarkaraštį yra pirmosios ar paskutinės, mokinys direktorės sprendimu į mokyklą gali atvykti vėliau arba išvykti anksčiau. Apie tai VAML informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus).
